

Biblioteka
KLASICI

Naziv originala:
The Picture of Dorian Gray
Oscar Wilde

Izdavač
Edicija
Zemunska 32, Novi Banovci

Za izdavača
Lazar Vuk Bokan

Glavni i odgovorni urednik
Lazar Vuk Bokan

Prevodilac
David S. Pijade

Lektura i korektura
Edicija

Dizajn korica
Edicija

Štampa
Pi-press, Pirot

Tiraž
500 primeraka

Plasman
+381/64-521-521-0
klubcitalaca@edicija.rs
www.edicija.rs

Godina izdanja
2023.

Mesto izdanja
Novi Banovci

ISBN 978-86-81962-92-3

Oskar Vajld

Slika
Dorijana Greja

Oskar Vajld – zatočenik lepote

Irski pisac, pesnik i veliki esteta, rođen u Dablinu 1854, a preminuo u Parizu 1900, na samom pragu dvadesetog veka.

Roditelji su mu bili uspešni intelektualci i od najranijeg doba podučavan je u svom domu, gde je i pokazao koliko je inteligentan; veoma brzo počeo je tečno da govori francuski i nemački. Pohađao je internat šest godina, a zatim upisao univerzitet, sa sedamnaest.

Vajld je na univerzitetima, prvo u Dablinu, a onda i u Oksfordu, dokazao da je izuzetni klasicist. Završivši univerzitet, počeo je da živi na raznim mestima i okušava se u raznim literarnim stilovima: izdao je knjigu pesama i krenuo na turneju po Americi, gde je intenzivno predavao o esteticizmu. Posle toga se vratio u London, gde je četiri godine radio kao veoma plodan novinar.

Zbog svoje ujedljive oštroumnosti, kitnjastog odevanja i elokvencije Vajld je bio jedna od najpoznatijih ličnosti svoga doba. Živeo je kako je i pisao, a estetika je bila centar njegovog života u svakom smislu.

U sledećem periodu napisao je seriju dijaloga i eseja u kojima su počele da se naslućuju njegove ideje o nadmoći umetnosti. Međutim, bio je to roman, *Slika Dorijana Greja*, i dan-danas veoma čitan, koji mu je doneo večni uspeh i

prepoznavanje. Postao je jedan od najuspešnijih dramskih pisaca kasnoviktorijanske ere sa serijom socio-satiričnih drama koje se neprekidno izvode otada, a posebno zbog svog remek-dela *Važno je zvati se Ernest*. U njoj on satirično slika licemernost, pretencioznost i ispraznost pripadnika engleskog visokog društva, njihovu okrenutost senzualnim užicima i moralni aspekt njihovog ponašanja. Replikama toliko dobro pogađa prirodu društvenih odnosa da se one mogu čitati i odvojeno od ovog dela, kao aforizmi.

Ekstravagantnim je dendizmom u odevanju i skandalima u ponašanju uticao na svoje savremenike ali i umetnike koji su došli posle njega. Privlačio je pažnju mnogih, a pretežno literarnih stvaralaca.

Na vrhu svog uspeha i slave, Vajld je doživeo dramatični pad u senzacionalnoj seriji suđenja. Tužio je oca svog ljubavnika za klevetu, ali slučaj je oboren na sudu. Nakon dva uzastopna suđenja, Vajld je i zatvoren na dve godine teškog zatvora zbog „velike neprirodnosti“ s drugim muškarcem. U zatvoru je napisao *De Profundis*, mračni kontrapunkt svojoj ranijoj filozofiji zadovoljstva. Nakon što je pušten, odmah je otišao u Francusku da se nikada ne vrati na tlo Britanije ili Irske. Umro je u Parizu u siromaštvu, u svojoj četrdeset šestoj godini.

Pre dela

Umetnik je tvorac lepoga. Umetnosti je cilj da otkrije umetnost, a da sakrije umetnika.

Kritičar je onaj koji utisak što ga je primio od lepih dela može da izrazi na nov način i novim gradivom.

Najviši i najniži oblik kritike jeste neka vrsta autobiografije.

Ko u lepim delima nalazi lep smisao – kulturan je. Za njega je nada.

Izabranici su oni kojima su lepa dela jedino izraz lepoga.

Nešto kao moralna ili nemoralna knjiga ne postoji. Knjige su dobro ili loše pisane. To je sve.

Nezadovoljstvo devetnaestoga veka realizmom bes je kakav oseća Kaliban kad vidi svoju sliku u ogledalu.

Nezadovoljstvo devetnaestoga veka romantizmom je bes kakav oseća Kaliban kad ne vidi svoju sliku u ogledalu.

Moralni život čoveka samo je deo umetničkog gradiva, a moral umetnosti u tome je da se savršeno upotrebi nesavršeno sredstvo.

Nema umetnika koji bi hteo da dokaže nešto. I same se istine mogu dokazivati.

Nema umetnika sa etičkim simpatijama. Etička simpatija kod umetnika je neoprostivo stilsko manirisanje.

Nema umetnika dekadenta. Umetnik je u stanju sve da izrazi.

Misao i jezik umetniku su oruđe njegove umetnosti. – Porok i vrlina umetnika su gradivo njegove umetnosti.

Sa stanovišta oblika tip svoje umetnosti je veština muzičara. Sa stanovišta osećanja tip je glumačka veština.

Svaka umetnost u isto vreme je i površina i simbol. – Ko silazi ispod površine – čini to sa opasnošću po sebe. – Ko tumači simbol – čini to sa opasnošću po sebe.

Umetnost je u stvari ogledalo posmatrača – a ne života.

Podvojenost mišljenja o jednom umetničkom delu – dokaz je da je to delo novo, složeno i vitalno.

Kad se kritičari ne slažu, umetnik se slaže sa sobom.

Možemo nekome opraštati što je sagradio nešto korisno sve dotle dok se sam tome ne divi. Jedino izvinjenje što je neko sagradio nešto nekorisno jeste – što se tome mnogo divi.

Svaka je umetnost sasvim nekorisna.

Oskar Vajld

Glava 1

Atelje je bio zasićen raskošnim mirisom ruža, i kada bi letnji povetarac zanjihao drveće u bašti, pojurio bi kroz otvorena vrata težak miris jorgovana ili nežniji miris crvenoga gloega.

Sa persijskog divana, na kojem je ležao i po svome običaju pušio cigaru za cigarom, lord Henri Voton mogao je upravo videti slatke i medeno bojne cvetove rakite, čije su grane treperile kao da jedva podnose teret tako razbuktae lepote. Sa vremena na vreme, preletale su ptice i bacale fantastične senke na duge zavese od tusorske svile, koje su pokrivala velike prozore. To je za trenutak proizvodilo japanski efekat i podsećalo lorda na bleožute slikare u Tokiju, koji izvesnom umetnošću, koja je neminovno nepokretna, gledaju da izraze brzinu i pokret. Potmulo zujanje pčela, koje su vrvele u dugoj nepokošenoj travi ili jednoliko obletale oko zlatastih krunica zanoveta, kao da je činilo tišinu joj nesnosnijom. Potmula vreva Londona brujala je kao dubok buk udaljene orgulje.

U sredini sobe, na uzdignutim slikarskim nogarima, stajala je u prirodnoj veličini slika jednog neobično lepog mladića, a prema njoj, malo dalje, sedeo je sam umetnik, Bazil Holvard, čiji je iznenadni nestanak pre nekoliko godina izazvao opšte uzbuđenje i mnoga nagađanja.

Dok je umetnik gledao divni i primamljivi lik, koji je tako vešto bio izrazio, na licu kao da mu se zaustavi osmeh. Odjednom ustade, sklopi oči i pritište prstima očne kapke, kao da bi hteo da zadrži u svesti neki čudnovat san, iz kojega se bojao da se ne probudi.

– Ovo ti je najbolji rad, Bazile, najbolje što si do sada uradio – reče umorno lord Henri. – Njega moraš poslati pošto-poto dogodne u Grosvenor. Akademija je isuviše prostrana i vulgarna. Kad god sam u nju ulazio, bilo je ili toliko sveta da nisam mogao videti slike, što je strašno; ili je bilo toliko slika da nisam mogao videti svet, što je još strašnije. Grosvenor je zaista jedino pogodno mesto.

– Ja uopšte ne mislim da je izlažem – odgovori slikar i zabaci glavu na svoj način, što je često izazivalo smeh kod njegovih drugova dok je bio sa njima na Oksfordu. – Ne, neću je nigde izložiti.

Lord Henri diže obrve i pogleda ga začuđeno kroz plavičaste kolutove dima, koji su se tako čarobno vili iz njegove cigare, teško natopljene opijumom.

– Nigde da je ne izložiš? A što, dragi moj? Zbog čega? Kako ste čudni, vi slikari! Šta sve ne radite da dođete do lepog imena. A kada ga imate, izgleda da jedva čekate da ga se otresete. To je ludo od tebe, jer za čoveka postoji na zemlji samo jedno što bi bilo neprijatnije od toga da svet o njemu mnogo govori, a to je da se o njemu uopšte ne govori. Slika, kao što je ova, sigurno bi te uzdigla nad svima mladim umetnicima u Engleskoj, dok bi se stari kidali od zavisti, ako su uopšte starci u stanju što da osete.

– Znam da ćeš me ismejati – odgovori Bazil – ali, ne mogu je izlagati. Ja sam u nju uneo isuviše mnogo od sebe.

Lord Henri se ispruži i nasmeja.

– Znao sam; pa, ipak, to je sušta istina.

– Isuviše mnogo od tebe u njoj? Bazile, na časnu reč: nikad te nisam smatrao tako sujetnim. Ja, zaista, ne mogu